

"BİRLİK VE YASALLIK" ÜZERİNE

Türkiye işçi sınıfının politik hareketi önemli bir uğrak noktasında bulunuyor. İşçi sınıfı adına yola çıktığını söyleyen çeşitli örgütler, işçi sınıfı partisinin oluşturulması sorunlarını tartışıyor. Öte yandan TİP ve TKP'nin bugünkü yöneticileri birleşerek TBKP'yi oluşturma sürecini önlerine koyuyorlar. TSİP de, bir yandan, yasal bir birleşik sosyalist partinin kurulmasından söz ederken, öte yandan, TBKP'nin oluşturulmasına sürecine bir yerden katılabilecekmiş gibi görünüyor. İşçi sınıfının politik hareketi yeni bir biçimlenmenin, ya da yeni biçimlenmelerin eşiğinde bulunuyor. Birlik düşüncesinin yanı sıra, gerek TBKP'yi yasal olarak kurma girişimleri, gerekse çeşitli başka örgütlerin ve hatta örgütsüz sosyalistlerin yasal olanaklardan yararlanma arayışı içinde yasal bir sosyalist parti kurulması gerektiği yolundaki önermeleri yasallık sorununu da gündemin başlarına getiriyor. Birlik ve yasallık konuları en çok konuşulan konular durumuna geliyor.

Ülkemizde işçi sınıfının 70 yıla yaklaşan örgütlü mücadele geleneğinde bu yeni yol arayışının temelinde ne yatıyor? İşçi sınıfının politik hareketinin yeni bir biçimlenmeye yönelmesinin nesnel ve öznel nedenleri nelerdir? Bu çerçevede gündeme getirilen TBKP örgütlenmesi nesnel ve öznel gereksinimlere ne ölçüde yanıt oluşturuyor? Bugün bu sorunlarla ilgili olarak atılması gereken adımlar nelerdir? Bu sorular bugün işçi sınıfının politik hareketi konusunda kendini sorumlu gören herkesten yanıt bekliyor.

Bugün işçi sınıfının partisinin oluşturulması sorunlarının gündeme gelmesinin temelinde, ülkemizde henüz işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin tek bir kanalda akmalarının sağlanamamış olması, diğer bir deyişle işçi sınıfının henüz sosyalist harekete damgasını vuramamış olması yatıyor. Bu yönde 1980 öncesinde atılmaya başlanmış kimi olumlu adımlar da 12 Eylül'den sonra kesintiye uğramıştır. 1980 darbesine karşı doğrudan aktif bir direniş gösteremeyen işçi sınıfının politik örgütleri, darbeyi izleyen süreçte ideolojik, politik ve örgütsel düzeyde büyük bir erozyona uğradı. 1980 darbesinin ve böylece ülkede kurulan rejimin karakterine, buna karşı yürütülmesi gereken mücadelenin taktiklerine ve bu döneme uygun örgütlenmeye ilişkin sorunlar bu örgütler tarafından çözümlenemedi. Darbenin, partilerin varolan örgütsel yapılarına yönelmesiyle de ağır yaralar altında. Bir yandan cezaevlerine doldurulmuş kadrolar, öte yandan örgütsel bağdam

kopuk tek tek insanlar ya da çevreler ve nihayet (yaratılmayacağı 1980 darbesinden sonra karar altına alınmış) bir politik göçmen yığınını.

İşte böylesi bir ortamda bir ideolojik ve politik arayış süreci yoğunlaştı. Toplumsal pratiğin öne koyduğu sorunlara yanıt getirecek ve örgütlenmeyi yeni bir temelde, yeni bir mücadele taktiğiyle ayağa kaldıracak bir çalışma yerine, karşılaşılan örgütsel darbenin sorumluluğunu ideolojik ve politik hattın dogmatikliğine, tek tek kişilerin yeteneksizliğine ve hatalarına bağlama kolaycılığına gidildi. Bu dönem boyunca hiçbir parti faşizme karşı yeni mücadele taktikleri ve buna uygun örgütlerin yaratılması önerilerini öne koymadı. Buna karşılık, hatalardan ders çıkarma adına, ideolojik yenilenme ve arayış sloganıyla Marksçılık-Lenincilik'in temel sonuçları gözden geçirilmeye ve bununla bağlı olarak da işçi hareketinin politik örgütlenme geleneği gözden geçirilmeye girişildi. Örgütsel planda ise, işçi hareketinin politik örgütlenme geleneğinin tarihsel kolları anlayışı ortaya atılarak birlik sorunu, kadroların büyük bir bölümünün açığa çıkmış olmasından hareketle de yasallık sorunu gündeme getirildi. Kıssaca birlik ve yasallık sorununun ortaya atılmasında böylesi bir nesnel ve öznel nedenler yumağı bulunuyor.

Bu konuda atılan en somut adım da, daha önce sözünü ettiğimiz gibi, TKP ve TİP Merkez Komiteleri'nin kendi partilerini feshedip yasal bir TBKP kurma girişimleridir. Bu girişimin, 1970'li yılların sonlarından beri gündemde olup, bu sürecin doğal sonucu olduğunu söylemek pek gerçekçi olmaz. 1970'li yılların sonlarında toplumsal pratiğin ve bununla bağlı olarak işçi sınıfının politik partilerinin niceliksel gelişimlerinin gündeme getirdiği yeni bir niteliksel sıçrayış gereksinmesi sorunu, 1980 sonrasının tam ters yöndeki gelişmeleriyle bütünlüklü ve birbirini izleyen tek bir süreç olarak ele alınamaz. 1980 sonrasında alınan tüm darbelere karşı, işçi sınıfının politik örgütü, bir nitelik olarak varlığını sürdürmüştür. Ancak 1980 öncesinden farklı olarak, işçi ve demokrasi hareketinin gerilediği bir dönemde niceliksel olarak zayıflayıp gerekli örgütsel işleyişe de sahip olmadığından güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu anlamda, içinde bulunduğumuz uğrakta TBKP olayı toplumsal pratiğin, işçi hareketinin ve tek tek bu partilerin niceliksel gelişimlerinin sonucunda ortaya çıkmış niteliksel bir sıçrama olarak değerlendirilemez. Birlik ve yasallaşma süreci, bu iki partinin, eski örgütsel yapılarını yeniden toparlayıp harekete geçirme sürecinde her iki Merkez Komitesi tarafın

dan, adeta bu sürecin kaldıracağı olarak, öznelci bir biçimde gündeme getirilmiştir. Üstelik her iki Merkez Komitesi tarafından hazırlanan ve yeni niteliğin ifadesi olan TBKP Program Tasarısı her iki partinin kadroları ve üyeleri tarafından özümsememekte, yeni bir nitelik halinde birleşmeyi sağlayamamakta ve hepsinden önemlisi de, bir eylem kılavuzu olarak toplumsal pratiğe yön verememektedir. Birlik ve yasallık sorunları TBKP'yle bağlı olarak gündemin başına geçirildiğinde, bir yandan TBKP'nin birleşebilecek tüm güçleri kapsamaması nedeniyle birliğin kapsamı daraltılmış olacak, öte yandan da yasallığın mutlaklaştırılmasıyla, yeni tipten partinin, her türlü koşulda mücadele etmeye elverişli örgüt olma özelliği ortadan kaldırılacaktır.

Soruna nasıl yaklaşmalıyız? Önce birlik konusunu ele alalım. İşçi sınıfının politik hareketinin birliğinin sağlanması süreci hem yoğun bir ideolojik savaşımın, hem de inatçı bir örgütlenme çabasının sonunda tamamlanacaktır. Temelde sorunun çözümünü sağlayacak olan şey işçi sınıfının sosyalist harekete damgasını vurması ve birleşebilecek tüm güçlerin üzerinde anlayabileceği devrimci bir teorik platformun hazırlanmasıdır. Bu ise uzun erimli bir süreçtir. Bir yandan işçi sınıfının davasına gönül ve omuz veren tüm parti, grup ve kişilerin çabalarıyla Marksçılık-Lenincilik'in aralığını koruyarak onu çağın ve ülkenin somutuna uygulayabilmek, bir yandan da işçi sınıfının öncü kesiminin politik örgütlenmesini sağlamak gerekiyor. Birlik sorununun nihai çözümünün bugünden yarına olası olmadığını söylemek, birlik konusunu gündemden indirmeyi ve bu konuda bugünden yapılabileceklerden vazgeçmeyi gerektirmiyor.

İçinde bulunduğumuz uğrak tarihsel bir uğraktır. Geniş yığınlar, bugün yaşanan ve giderek ağırlaşan bunalımı aşma konusunda, ne eski politik liderlerden, geçmişin devamı olan politik partilerden, ne de yeni sosyal-demokrat parti ve onun liderinden ve hatta ne de parlamentodan sahte bir umuda kapılmamaktadır. Bu durum sosyalist harekete, bunalımdan devrimci dönüşümler yoluyla çıkma programını geniş yığınlara benimsetme, diğer politik akımlarla bu biricik olumlu çözüm etrafında bağlaşıklıklar kurma tarihsel fırsatını vermektedir. Bu konudaki her gecikme gün günden kabarmakta ve akacak mecra aramakta olan toplumsal muhalefetin değişik burjuva partilerinin peşine takılması tehlikesini taşımaktadır. Dolayısıyla işçi sınıfının politik hareketi, bunalımdan çıkmak için güçlü bir alternatif olarak varolmalıdır. Bu da bizleri, kendilerini işçi sınıfının uluslararası hareketiyle, Marksçılık-Lenincilik'le ve ülkemiz işçi sınıfı hareketiyle bağlı gören

tüm sosyalistleri birleştirme mücadelesiyle yüzyüze getiriyor.

Belirtmek gerekiyor ki, yeni bir nitelik olarak işçi sınıfının politik hareketinin oluşturulmasında yalnızca TİP ve TKP'nin, hatta TSİP'in yeni bir örgüt çatısı altında biraraya gelmeleri yeterli değildir. Bu örgütler dışında da kendini uluslararası işçi hareketiyle, Marksçılık-Leninçilik'le ve ülkemiz işçi hareketinin 70 yıla yaklaşan politik örgütlenme geleneğiyle bağlı gören çok sayıda devrimci örgüt ve kişi mevcuttur. Öyle inanıyoruz ki, tüm bu yoğunlukların üzerinde anlaşabilecekleri teorik bir platform yaratılabilir (Bu, kuşkusuz, TRKP Program Tasarısı olmayacaktır). Bu noktada, temel ortak "evet" ve "hayır"ların belirlenmesi yolunda açık yürekli ve yapıcı bir teorik tartışma-çalışma ilk adımı oluşturabilir.

Öte yandan toplumsal hareket sosyalistlerin tartışıp ortak bir platform oluşturmalarını beklemiyor. Her politik yoğunluk, yapabildiğince toplumsal muhalefete devrimci bir yön vermeye, işçi sınıfını hızla örgütlemeye çalışıyor. Bunu da kendi anlayışı ve hedefleri doğrultusunda yapıyor. Bu haklı ve doğru tutum, ancak politik birliği odaklayan bir eylem birliği politikasıyla bütünlendiğinde işçi sınıfının politik hareketinin oluşturulmasını çabuklaştıracaktır. Bu eylem birliği katılmak isteyenleri sınırlamamalı, hegemonyacı olmamalı, her örgütün bağımsızlığına saygı gösterilirken, ortak kararlara mutlak bir biçimde uyulması sağlanmalıdır.

Kısacası, tarihsel koşulların önümüze koyduğu birlik sorununu slogan düzeyinden gerçeklik katına çıkarmak istiyorsak, her dönemde asal görevimiz olan işçi sınıfının örgütlenmesini sürdürürken birleşebilecek güçleri sınırlamadan iradi bir biçimde eylem birliği politikasına ağırlık vermeli ve bu arada da ideolojik savaşımı canlandırmalıyız.

Yasalık konusuna gelince; yeni tipten partinin, her koşul altında mücadeleyi sürdürmeye yetenekli bir örgütlenme yaratma perspektifi, yasalık sorununda kendini nasıl belli eder? Bugün ülkemizde bu anlamda yapılan girişimler ne anlama gelmektedir? Bu konuda iki ayrı yaklaşımı birbirine karıştırmamalıyız. Birincisi, işçi sınıfı partisinin, temel niteliklerini ve kalıcılığını koruyarak yasalık kazanması; ikincisi ise, işçi sınıfı hareketinin yasal olanaklardan azami ölçüde yararlanmak amacıyla mevzuata az çok uygun yasal bir sosyalist parti örgütlenmesi. Her iki yaklaşımın somut dışavurma biçimlerinin çok farklı olacağı, daha doğrusu olması gerektiği açıktır.

Birincisi, toplumsal muhalefetin ve işçi hareketinin yükselişine paralel olarak, öncelikle hukuksal planda değil sınıfın, emekçilerin içinde bir yasallaşmayı öngörür. İşçi sınıfı partisinin ana görevi, işçi sınıfının öncü kesimlerini ve diğer emekçileri işçi sınıfının politik programı çevresinde toplamaktır. Bu görev, sınıf savaşımında, onun diyalektikliğine uygun olarak gelişir. Yani sınıf savaşımının gelişmesi boyunca, daha geniş yığınların partiye katılma özlem ve iradelerindeki yükseliş, onun genişleme ve yasallaşmasının önkoşullarını da yaratır. Lenin bu sorunları 1905 Devriminin gelişmesiyle birlikte, "Doğru Yolda" adlı makalesinde ve Lenin'in sağlığında yapılan Komintern Kongreleri'nde ayrıntılı bir biçimde ele almıştır. İşçi sınıfı hareketinin gelişmesine bağlı olarak, partinin bu anlamda geriye çevrilemez bir biçimde yasallık kazanması, partiye yeni bir nitelik getirir; ancak bu yeni nitelik yalnızca her koşulda mücadele edebilme yeteneğine zarar vermediği koşullarda olumludur. Buna örnek olarak kapitalist Avrupa ülkelerinde yasallığın, işçi sınıfı tarafından, politik örgütlenmesi için geri alınamaz bir biçimde koparılmış olmasını gösterebiliriz. Sonuç olarak, bu anlamda yasallık, işçi sınıfı hareketinin gelişmişlik düzeyiyle doğrudan bağlıdır. Bu gelişmişlik düzeyi hukuksal planda yasallaşmanın önkoşullarını yaratmadan, daha değişik bir deyişle parti işçi sınıfı ve emekçiler arasında yasallık kazanmadan hukuksal yasallığı zorlamak yeni bir nitelik olarak legalite kazanmak değil, legalizme saplanmak olur. Doğal olarak da işçi sınıfının öncü müfrezesinin her koşulda mücadele etme yeteneğini felce uğratır.

Ülkemizde işçi sınıfı hareketinin gelişmişlik düzeyinin legalite kazanmayı dayatmaktan çok uzak olduğu sanırız genel olarak onaylanacaktır. Bugün ülkemizde işçi sınıfının politik örgütlenmesi üzerindeki yasaklar kaldırılamamıştır. Geriye çevrilemez bir biçimde yasal olarak örgütlenmiş bir partinin varlığını kazanması söz konusu değildir. Bu açıdan, TBKP girişiminde somutlanan yasallık anlayışı henüz Türkiye işçi sınıfı hareketinin gündeminde değildir, üstelik de partinin temel niteliklerinden olması gereken kalıcılığını tehdit altına soktuğundan son derece tehlikelidir. Bu noktada dünyada kapitalist sistem ile sosyalist sistem arasındaki ilişkilerin yeni bir yumuşama döneminin eşiğinde olduğu, Avrupa'da komünist partisinin kurulmasının yasak olduğu tek ülke olarak kaldığımız, AET'ye girme çabalarının hükümetleri bu konuda zorlayabileceği, Avrupa demokratik kamuoyunun da bu yolda etkileri olduğu söylenebilir. Bunların hepsi de doğru ve olumlu belirlemeler, ancak tüm bu etkenler ülke içinde gerekli mayalanma olduğu koşullarda gelişmeyi hızlandırabilir.

Yoksa, ülke içinde hareketin genel durumunu bir yana atıp dış etkilere güvenerek girişimlerde bulunmak diyalektik yaklaşımı terk etmek olur. Dahası böylesi girişimlerde inatla direnmek, işçi sınıfının politik örgütlenmesinin likidasyonu sonucunu verir.

Yasallık konusunda ikinci anlayış ise, işçi sınıfının politik örgütlenmesini geri döndürülemez biçimde yasal olarak örgütlemeyi değil, giderek genişleyen legal olanaklardan azami ölçüde yararlanabilmek amacıyla mevcut yasalar çerçevesinde ve bu yasaları az-çok zorlayan legal bir sosyalist örgütlenmeyi öne sürer. Böylesi bir örgütlenme ülke işçi sınıfı hareketinin belli bir gelişmişlik düzeyini önkoşmaz. Tersine, iyi kullanılırsa bu düzeye yükselmesine katkıda bulunabilir. Yasal olanaklardan yararlanmanın yollarını bulmak, işçi sınıfı hareketinin her zaman gündemindedir. Bu anlamda, Türkiye'de yasal bir sosyalist partinin kurulup kurulmaması, bunun hangi somut biçime bürünmesi ve nasıl bir programa ve işleyişe sahip olması gerektiği tartışılmalıdır.

Biz, yukarıda söylediklerimizden hareketle, gündemi "birlik ve yasallık" olarak değil, işçi sınıfı partisinin 70 yıla yaklaşan politik örgütlenme geleneğini taşıyacak ve sınıfa devrimci bir biçimde öncülük edecek şekilde yapılandırılması, yasal olanaklardan azami ölçüde yararlanabilmenin somut biçimlerinin aranması, bu süreçte kendini uluslararası işçi hareketiyle, Marksçılık-Lenincilik'le ve ülkemiz işçi hareketiyle bağlı gören politik parti, grup ve kişilerle eylem birliği ve birlik perspektifini gözetecek tarzda davranılması olarak belirlemeyi daha doğru buluyoruz.

KOMÜNİST BİRLİK